

Vesiliikelaitoksen johtokunnan vastine keskustan ja virheiden valtuustoryhmien allekirjoittamaan tutkinta- ja toimenpidepyyntöön

1. Vesiliikelaitoksen johtajan toimivalta

Urakka johon pyynnössä viitataan, on pääosin vesihuoltoon liittyvää urakointia, jonka kustannukset myös pääasiassa maksetaan vesiliikelaitoksen varoista. Yhteiset urakat, jotka sisältävät sekä vesihuollon töitä että kaupungin kuntateknistä työtä on vakiintuneen käytännön mukaan hoidettu yhteistyössä niin, että hankinnan päätöksenteko tapahtuu joko vesiliikelaitoksen tai kaupungin elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen puolella urakan pääasiallisen sisällön mukaan. Tämän vakiintuneen käytännön mukaisesti on kyseisessä tapauksessa toimittu, eikä näin ollen voida katsoa vesiliikelaitoksen johtajan ylittäneen toimivaltansa asiassa.

2. Viranhaltijapäätöksen lainvoimaisuus

Loviisan kaupungin vuoden 2022 talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa todetaan, että hankinnoissa tulee noudattaa kaupunginhallituksen hyväksymät kaupungin yleisiä hankintaohjeita (23.8.2010) sekä pienhankintaohjeita (4.6.2018). Yleisten hankintaohjeiden mukaan hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Yleisissä hankintaohjeissa rakennusurakkasopimukseksi on määritelty sopimus, joka pääasiassa koskee rakennustyön suorittamista ja tarkennettu rakennusurakaksi tulkittavaksi myös vesirakennustyöt. Myös taloudelliset tai tekniset kokonaisuudet, jotka muodostuvat talon-, maan tai vesirakennustöistä katsotaan ohjeen mukaan rakennusurakaksi. Kansallisena kynnysarvona rakennusurakoilla on 150 000 euroa. Kyseessä oleva hankinta alittaa näin ollen kansallisen kynnysarvon urakalle, jolloin hankintamenettelyn valinta hankintalain mukaan on vapaasti valittava harkinnan mukaan. Kaupungin pienhankintaohjeissa todetaan, että kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa voidaan erityisin perustein tehdä suorahankinta. Erityiset perusteet on ohjeessa määritelty olevan mm. hankintayksikön (eli tässä tapauksessa vesiliikelaitoksen) riippumasta kiireestä johtuen tarpeen. Myös hankintalain 40 § mahdollistaa suorahankinnan hankintarajojen ylittyessä silloin, kun se on välttämätöntä eikä hankintayksiköstä riippumattomista syistä ole mahdollista noudattaa säädettyjä määräaikoja. Koska kyseessä on jo kertaalleen kilpailutettu urakka, jonka toteutus on keskeytynyt urakoitsijan yrityssaneerauksen johdosta, voidaan katsoa kaupungin pienhankintaohjeiden mukainen suora hankinta erityisin perustein pätevän tapaukseen. Vesiliikelaitos ei ole voinut vaikuttaa toimittajan yrityssaneeraukseen eikä siihen, ettei urakoitsija pysty suoriutumaan urakasta, eikä ryhtyä uudelleen hankinnan kilpailutustoimenpiteisiin ennen virallista ilmoitusta yhtiön kyvyttömyydestä täyttää sopimusvelvoitteitaan. Koska kyseessä oleva urakka on osa isompaa investointikokonaisuutta, voidaan myös katsoa urakan uudelleen käynnistys uuden toimittajan kanssa olleen kiireesti tehtävä.

Kansallisen kynnysarvon alittavasta hankintapäätöksestä sovelletaan hankintalain mukaista hankintaoikaisua sekä kuntalain määräyksiä muutoksenhaun osalta. Hankintaoikaisun voi tehdä ainoastaan asiaosainen, eli tarjoustä antanut taho, ja vain sillä perusteella, että päätös on tehty virheellisesti. Tässä tapauksessa on erityisin perustein tehty suora hankinta, jolloin muita asiaosaisia kuin valittua urakoitsijaa ei ole. Oikaisuvaatimuksen voi kuntalain mukaan tehdä joko asianosainen tai kunnan jäsen, oikaisuvaatimus on toimitettava neljäntoista päivän sisällä päätöksen tiedoksisaannista. Voidaan

todeta, ettei asianosainen ole tehnyt hankinta-oikaisuvaatimusta eikä asiassa ole tehty oikaisuvaatimusta. Päätös on näin ollen saavuttanut lainvoimaisuuden. Kuntalain 143 § mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei oikaisuvaatimus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai mikäli oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin ole kieltänyt täytäntöönpanon. Tässä tapauksessa johtokunta katsoo täytäntöönpanon ennen lainvoiman olleen kuntalain mukainen, sillä täytäntöönpanoa ei ollut erikseen kielletty eikä täytäntöönpano olisi estänyt mahdollisen oikaisuvaatimuksen käsittelyä.

Todettakoon, että tavoitteena tai tapana ei ole panna päätöksiä täytäntöön ennen päätöksen lainvoimaisuutta, vaan kyseessä on poikkeukselliseen ja kiireiseen tilanteeseen liittynyt päätöksenteko, jossa on ollut tarpeen viedä asioita eteenpäin. Johtokunta katsoo kuitenkin toiminnan tapahtuneen lain ja säädösten sallimissa rajoissa.

3. Vesiliikelaitoksen johtajan taloudellinen toimivalta

Kuntalain 143 § mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei oikaisuvaatimus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai mikäli oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin ole kieltänyt täytäntöönpanon. Päätöksen täytäntöönpanoa ei ole tässä tapauksessa kielletty eikä täytäntöönpano estänyt oikaisuvaatimuksen tekemistä. Päätöksestä ei myöskään tullut oikaisuvaatimusta säädettyssä ajassa, jolloin päätös on myös saavuttanut lainvoiman täytäntöönpanon jälkeen.

Todettakoon, että tavoitteena tai tapana ei ole panna päätöksiä täytäntöön ennen päätöksen lainvoimaisuutta, vaan kyseessä on poikkeukselliseen ja kiireiseen tilanteeseen liittynyt päätöksenteko, jossa on ollut tarpeen viedä asioita eteenpäin. Johtokunta katsoo kuitenkin toiminnan tapahtuneen lain ja säädösten sallimissa rajoissa.

4. Vesiliikelaitoksen johtokunnan toimivalta

Kuntalain 67§ säädetään johtokunnan tehtävistä. Kuntalaissa säädettyjen tehtävien lisäksi johtokunnalle kuuluu kaupungin hallintosäännössä määrätyt tehtävät. Lisäksi johtokunta vastaa liikelaitoksen taloudesta kokonaisuudessaan ja päättää liikelaitoksen taloudesta valtuuston talousarviossa asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden puitteissa. Kuntalain mukaan johtokunnan tehtävä on päättää liikelaitoksen investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista. Loviisan kaupungin hallintosäännön 40 § kohdan 13 mukaan vesiliikelaitoksen johtokunta päättää päätösvaltansa siirrostä eli delegoinnista viranhaltijoille. Kuntalain sekä Loviisan kaupungin hallintosäännön mukaisesti vesiliikelaitoksen johtokunnalla on oikeus siirtää toimivaltansa vesiliikelaitoksen johtajalle, kuten johtokunnan päätöksellä on 8.2.2022 tehty hankintojen osalta 150 000 euroon saakka. Johtokunta ei katso ylittäneensä toimivaltuutensa vaan toimineensa täsmällisesti kuntalain sekä kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

5. Vesiliikelaitoksen johtokunnan valvontavelvollisuus

Vesiliikelaitoksen johtokunta laatii kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti vuosittain selonteon sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä toimittaa sen hallitukselle. Johtokunnan vastineesta käy

ilmi, ettei johtokunta katso vesiliikelaitoksen johtajan ylittäneen toimivaltaansa tai muutoin menettelyt virheellisesti asioissa, joihin selvityspyynnössä viitataan.

6. Muita selvitettäviä asioita

Johtokunta yhtyy vesiliikelaitoksen johtajan lausuntoon urakan epävarmuustekijöistä.